

Enheten för Analys och Statistik
Carin Håkansta, 010-730 94 76
carin.hakansta@av.se

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Återrapportering av regeringsuppdrag - Nationell funktion för kunskapsområdet arbetsmiljö och arbetsliv

I regleringsbrevet för 2015 anges att Arbetsmiljöverket i samband med årsredovisningen ska lämna en redovisning till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) av utvecklingen när det gäller den nationella funktionen för kunskapsområdet arbetsmiljö- och arbetsliv (kunskapsfunktionen).

Kunskap som tagits fram i form av kunskapssammanställningar och statistik
Arbetsmiljöverket har under 2015 tagit fram nya kunskapssammanställningar och faktablad med utgångspunkt i arbetsmiljöstatistiken.

Kunskapssammanställningar

Fem kunskapssammanställningar inom vissa prioriterade områden har publicerats. Urvalet av vilka kunskapssammanställningar som ska tas fram görs på basis av myndighetens omvärldsanalys i en arbetsprocess som involverar samtliga delar av verksamheten, och där myndighetens avdelning för regler är en central aktör i processen att samla in kunskap.

De kunskapssammanställningar som presenterats under 2015 omfattar olika aspekter av arbetsmiljön och sammanfattar kunskapsläget inom den forskning som publicerats om den aktuella frågeställningen.

- *Riskperception och interventionsmetoder* (Rapport 2015:7) är skriven av psykologer från Lunds universitet och handlar om individens möjligheter att agera på ett adekvat sätt vid riskfyllda händelser.
- *Fysisk aktivitet och träning – möjlig prevention av arbetsrelaterade belastningsbesvär* (Rapport 2015:11) är skriven av en epidemiolog från Hälsohögskolan i Jönköping och handlar om sambanden mellan fysisk aktivitet och olika slags belastningsbesvär.

- *Upphandling och arbetsmiljö(arbete). Hur kan olika aktörer bidra till arbetsmiljöstyrningen för tjänster som upphandlas?* (Rapport 2015:13) är skriven av en forskare på IVL Svenska Miljöinstitutet och handlar om arbetsmiljöarbetet inom ramen för upphandlad verksamhet.
- *Hälsorisker med bergdamm* (Rapport 2015:15) är skriven av forskare från Umeå universitet och Norrlands universitetssjukhus. Rapporten syftar till att öka förståelsen av de föreskrifter som finns och därmed motivationen att hålla damm-nivåer tillräckligt låga.
- *Digital arbetsmiljö* (Rapport 2015:17) som skrivits av forskare från KTH och Uppsala universitet, kartlägger olika aspekter av hur arbetslivet förändras pga. digitaliseringen.

Samtliga kunskapssammanställningarna har presenterats på seminarier som var öppna för allmänheten. Kunskapssammanställningarna samt inspelningar från seminarierna finns tillgängliga på myndighetens webbplats:

<https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/kunskapssammanstallningar/>

Vidare inledde kunskapsfunktionen under 2015 arbetet med ytterligare nio kunskapssammanställningar som förväntas bli klara under 2016 och 2017. De har följande teman:

1. Kloraminer och exponering i badhus
2. Fysisk variation och belastningsbesvär i arbetet
3. Konsekvenser av lean produktion på arbetsmiljö och hälsa
4. Dödsolyckor i arbetslivet – en analys av trender och möjligheter att utifrån dödsolycksstatistiken bedöma risker i arbetsmiljön
5. Genusperspektiv på olycksfall och dödsolyckor inom mansdominerade yrken och sektorer
6. Genus och psykosocial hälsa (Kvinnors arbetsmiljö)
7. Effektiviteten och förutsättningar för arbetsmiljöreglering
8. Healthy workplaces for all ages: olika aspekter av arbetskraftens åldrande i ett livsloppsperspektiv
9. Bakomliggande faktorer vid olyckor i byggbranschen

Kunskapssammanställning nummer 5 genomförs inom ramen för ett regeringsuppdrag; nummer 6 genomförs inom ramen för regeringsuppdraget om Kvinnors arbetsmiljö; nummer 8 genomförs inom ramen för EU-OSHA:s kampanj 2016-2017 med samma namn.

Faktablad

Under året har det även producerats sju korta faktablad med arbetsskadefakta som belyser arbetsskade- och arbetsmiljöproblematik. Syftet med dessa faktablad är att tillgängliggöra statistik genom att på ett lättförståeligt sätt

framställa data om arbetsrelaterade skador och sjukdomar inom ett visst område. Även dessa finns tillgängliga på Arbetsmiljöverkets hemsida www.av.se

Urvalet av ämnen för dessa faktablad bygger ofta på Arbetsmiljöverkets nationella inspektionsprojekt. Annars styrs valet av teman genom antal nedladdningar från webbplatsen, genom de vanligaste frågorna som ställts till myndigheten eller utifrån myndighetens prioriterade områden.

Under 2015 skrevs faktablad om socialekreterare, grund- och gymnasieskolan, byggbranschen, arbetsbelastning, arbete med berg, sociala och organisatoriska orsaker samt arbetsolyckor som leder till dödsfall.

Utveckling av formerna för tillgänglighet och nyttiggörande av kunskap

Välfärdsakademin

Arbetsmiljöverket fortsatte under 2015 samarbetet kring den s.k.

Välfärdsakademin, ett initiativ som startades av Försäkringskassan och som skulle ha lanserats i januari 2016. Syftet med Välfärdsakademin var att skapa innovativa samarbetsformer mellan forskare, myndigheter och andra organisationer för att tillsammans finna lösningar på välfärdens problem. Projektet avbröts emellertid under hösten 2015 från Försäkringskassans sida. Eventuellt kommer det påbörjade samarbetet att fortsätta under andra former.

Utveckling av webbplatsen www.av.se

Under 2015 lanserades Arbetsmiljöverkets nya hemsida. Det finns inte längre en särskild sida för kunskapsfunktionen men kunskapssammanställningarna, både rapporter och seminarier samt i vissa fall powerpointpresentationer, finns samlade på ett och samma ställe: www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/kunskapssammanstallningar/. Planer finns att förbättra presentationen av kunskapsfunktionens produkter ytterligare under 2016, bland annat genom att synliggöra dem på fler relevanta platser på hemsidan.

Nyttiggörande i olika verksamheter

Ett exempel på hur framtagen kunskap nyttiggjorts är kopplingen mellan kunskapssammanställningen *Upphandling och arbetsmiljö(arbete). Hur kan olika aktörer bidra till arbetsmiljöstyrningen för tjänster som upphandlas?* (Rapport 2015:13) och projektet om osund konkurrens i arbetslivet. För att uppnå synergieffekter arrangerades presentationsseminariet i samband med ett uppstartsmöte för myndighetssamverkan inom Arbetsmiljöverkets program osund konkurrens i arbetslivet.

Ett annat exempel är uppstarten under 2015 av tre kunskapssammanställningar om olika aspekter av arbetsrelaterade olyckor och dödsfall, vilka kommer att

kunna integreras i Arbetsmiljöverkets fortsatta arbete med regeringens nollvision.

Utvärdering av kunskapssammanställningarna och dess spridning

Under året genomförde analysfirman Stelacon en undersökning av Arbetsmiljöverkets verksamhet med att ta fram kunskapssammanställningar. Undersökningens målgrupper var dels anställda på Arbetsmiljöverket, dels externa aktörer dvs. arbetsmarknadens parter, departement och myndigheter, företagshälsovården och andra arbetsmiljörelaterade organisationer. Undersökningen genomfördes genom en webbenkät som renderade 522 svar och 20 djupintervjuer. Resultaten visade i korthet att:

- Kunskapssammanställningarna är uppskattade både bland externa intressenter och bland anställda. De tar upp aktuella och relevanta teman och håller hög kvalitet och nivå. Kunskapssammanställningarna används framförallt för kompetensutveckling, i utbildningssituationer, som referensmaterial och som bedömningsstöd vid tillsyn.
- Seminarier där kunskapssammanställningarna presenteras är uppskattade av deltagarna framförallt för att de ger en bra sammanfattning av kunskapssammanställningarna, att det är författaren som presenterar rapporten och det finns möjlighet att ställa frågor. Deltagarna önskar mer dialog och möjlighet till diskussion under seminarierna och flera efterfrågar regionala seminarier. Få har tittat på seminarierna på webben men många uppskattar att möjligheten finns.
- Kunskapssammanställningarnas form och struktur är bra men vissa tycker att de är för omfattande och det finns ett stort intresse för en kort populärvetenskaplig version som komplement till de nuvarande kunskapssammanställningarna.
- Det finns ett stort intresse från såväl externa intressenter som anställda att bidra med idéer till teman antingen genom elektronisk förslagslåda eller genom möten och workshops.

Undersökningens rekommendationer till Arbetsmiljöverket var att kunskapssammanställningarna borde marknadsföras bättre och inbjudningar till seminarier borde komma ut i ännu bättre tid för att fler ska ha möjlighet att delta. Vidare rekommenderades att ett koncept för populärversioner av kunskapssammanställningarna borde utvecklas. Undersökningens förslag kommer att utgöra värdefull input till kunskapsfunktionens framtida arbete.